

Sprawozdanie z działalności Rady ds. Systemu Płatniczego w 2003 roku

1. Wprowadzenie

Rok 2003 był piątym pełnym rokiem działalności Rady ds. Systemu Płatniczego, organu opiniodawczo-doradczego przy Zarządzie Narodowego Banku Polskiego, utworzonej na podstawie *uchwały Nr 14/98 Zarządu NBP z dnia 10 czerwca 1998 r. w sprawie powołania przy Zarządzie Narodowego Banku Polskiego organu opiniodawczo-doradczego o nazwie Rada ds. Systemu Płatniczego*.

Rada ds. Systemu Płatniczego uznała w 2000 r. za wskazane opracowywanie rocznych sprawozdań ze swojej działalności oraz rozpatrywanie i przyjmowanie ich na pierwszym posiedzeniu Rady w kolejnym roku, a następnie przedstawianie do zatwierdzenia Zarządowi Narodowego Banku Polskiego. Podobne sprawozdania były przyjęte przez Radę ds. Systemu Płatniczego i Zarząd Narodowego Banku Polskiego za lata 1998-1999, 2000, 2001 i 2002.

2. Działalność Rady ds. Systemu Płatniczego w 2003 r.

2.1. Aspekty organizacyjne

W roku sprawozdawczym, na mocy *Uchwały nr 21/2003 Zarządu Narodowego Banku Polskiego z dnia 11 czerwca 2003 r. zmieniającej uchwałę w sprawie powołania przy Zarządzie Narodowego Banku Polskiego organu opiniodawczo-doradczego o nazwie Rada ds. Systemu Płatniczego*, skład Rady rozszerzono o Przewodniczącego Komisji Papierów Wartościowych i Giełd. Powyższą zmianę wprowadzono w związku z potrzebą pogłębienia współpracy NBP z KPWiG w dziedzinach: nadzoru nad systemami rozrachunku papierów wartościowych, zagadnień infrastruktury rozliczeniowo-rozrachunkowej i promowania sprawnego funkcjonowania systemów rozrachunku papierów wartościowych.

Skład osobowy Rady ds. Systemu Płatniczego w 2003 r. przedstawiono w załączniku nr 1.

W załączniku tym podano również nazwiska osób upoważnionych przez członków Rady na mocy *uchwały nr 44/2001 Zarządu Narodowego Banku Polskiego z dnia 13 lipca 2001 r. zmieniającej uchwałę w sprawie powołania przy Zarządzie Narodowego Banku Polskiego organu*

opiniodawczo-doradczego o nazwie Rada ds. Systemu Płatniczego do reprezentowania ich w pracach Rady w razie ich nieobecności.

Poza członkami Rady i osobami upoważnionymi w posiedzeniach uczestniczyli eksperci z instytucji reprezentowanych w Radzie, a także przedstawiciele innych instytucji, jeżeli ich obecność była uzasadniona tematyką posiedzenia.

Przewidywany zakres zagadnień rozpatrywanych przez Radę ds. Systemu Płatniczego został określony w *Rocznym planie pracy Rady ds. Systemu Płatniczego w 2003 roku*, zwanym dalej *Planem* (załącznik nr 2), który został opracowany na podstawie propozycji członków Rady i przyjęty na posiedzeniu Rady w dniu 27 marca 2003 r.

W 2003 roku Rada odbyła łącznie cztery posiedzenia. Miejscem trzech z nich była siedziba Centrali NBP, jedno odbyło się w Klubie Bankowca w Warszawie.

W pierwszym półroczu 2003 r. Rada odbyła dwa posiedzenia w dniach: 27 marca i 18 czerwca, realizując zadania określone w *Planie*, z wyjątkiem tematu związanego z dostosowaniem istniejących przepisów prawnych do procesu elektronizacji rozliczeń międzybankowych, którego omawianie, ze względu na trwające prace nad dostosowaniem bieżących rozliczeń do formy elektronicznej i związaną z tym potrzebę przeprowadzenia w tym zakresie bardziej pogłębionej analizy stanu prawnego, zdecydowano przesunąć na termin późniejszy. Natomiast temat *Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 19 grudnia 2001 r. o płatnościach transgranicznych w euro – jego skutki dla NBP i polskich banków*, który był ujęty według *Planu* w porządku posiedzenia wrześniowego, został włączony do porządku posiedzenia Rady w dniu 18 czerwca, ze względu na pilną konieczność przedyskutowania przedmiotowego zagadnienia.

W drugim półroczu odbyły się dwa posiedzenia w dniach: 22 września oraz 11 grudnia. Na posiedzeniu wrześniowym obok tematów, które zostały omówione zgodnie z *Planem*, z wyjątkiem tematu związanego z oceną funkcjonowania sektora bankowego w zakresie stosowania podpisu elektronicznego w świetle ustawy, dodatkowo dyskusji poddano trzy następujące tematy:

1. Informacja nt. realizacji strategii rozwoju systemu SORBNET przyjętej przez Zarząd NBP,
2. System EURO-ELIXIR,
3. Płatności masowe z wystandaryzowanym tytułem płatności.

Na posiedzeniu grudniowym Rada zrealizowała zadania określone w *Planie* z wyjątkiem tematu dotyczącego działań sektora bankowego i Narodowego Banku Polskiego dla promowania automatyzacji i interoperacyjności infrastruktury płatności i rozliczeniowo – rozrachunkowej papierów wartościowych.

W roku sprawozdawczym z 21 tematów zaplanowanych i zatwierdzonych w *Rocznym Planie pracy Rady* omówiono 18 oraz dodatkowo omówiono trzy nowe tematy wymienione powyżej.

Z wyjątkiem posiedzenia w dniu 27 marca 2003 r., któremu przewodniczył p. Andrzej Topiński, Wiceprzewodniczący Rady, Prezes Zarządu Związku Banków Polskich, pozostałym posiedzeniom przewodniczył p. Jerzy Stopyra, Przewodniczący Rady, Pierwszy Zastępca Prezesa NBP.

Po każdym posiedzeniu wydawano komunikat prasowy, który następnie był przekazywany środkom masowego przekazu oraz publikowany na stronie internetowej NBP.

2.2. Aspekty merytoryczne

W roku sprawozdawczym prace Rady grupowały się w następujących obszarach tematycznych:

- w obszarze zagadnień związanych z dostosowaniem polskiego systemu płatniczego do wymagań i warunków stawianych systemom płatniczym krajów członkowskich Unii Europejskiej oraz standardów międzynarodowych,
- w obszarze zagadnień systemowych związanych z usprawnieniem obrotu płatniczego,
- opinie Rady na temat opracowań przeznaczonych dla przedłożenia Zarządowi NBP.

Poniżej zaprezentowano krótkie omówienie postanowień Rady wynikających z rozpatrywania poszczególnych tematów według podanej powyżej klasyfikacji, jak również informacje o ewentualnym dalszym ciągu prac nad tymi tematami po ich rozpatrzeniu przez Radę.

2.2.1. Dostosowanie polskiego systemu płatniczego do wymagań i warunków stawianych systemom płatniczym krajów członkowskich Unii Europejskiej oraz standardów międzynarodowych

Wyniki oceny infrastruktury systemu płatności i systemów rozrachunku papierów wartościowych w Polsce przeprowadzonej przez Europejski Bank Centralny w 2002 r. oraz wnioski dla NBP i innych podmiotów wynikające z tej oceny

Na posiedzeniu w dniu 27 marca 2003 r. Rada przyjęła informację na temat przeprowadzonej przez Europejski Bank Centralny, na wniosek Komisji Europejskiej, oceny wszystkich krajów akcesyjnych pod kątem infrastruktury rozliczeniowej i rozrachunkowej. W wyniku oceny powstały raporty, zawierające m. in. zalecenia dla poszczególnych krajów akcesyjnych, a także jeden raport zbiorczy, przeznaczony dla Komisji Europejskiej, ujmujący m. in. zalecenia wspólne dla wszystkich tych krajów. Zostały zdefiniowane cztery obszary, których dotyczą wspomniane zalecenia, a mianowicie:

- instrumenty płatnicze,
- systemy płatności,
- systemy rozliczeń i rozrachunku papierów wartościowych,
- nadzór nad systemami płatności i systemami rozrachunku papierów wartościowych.

W trakcie dyskusji nad tym tematem na posiedzeniu Rady omówiono niektóre z rekomendacji i ustalono, że w obszarze związanym z promowaniem obrotu bezgotówkowego NBP, ZBP i przedstawiciele instytucji państwowych przygotowują materiał, obejmujący analizę sytuacji oraz propozycje działań w przedmiotowej dziedzinie i przedstawią ten materiał Radzie na posiedzeniu w grudniu 2003 r. Uzgodniono, że skład zespołu oraz sposób prowadzenia prac zostanie określony przez NBP i ZBP w trybie roboczym.

Zastępca Przewodniczącego Rady zaproponował, żeby PPUP Poczta Polska przygotowała materiał na temat stopnia przygotowania Poczty do likwidacji systemu SYBIR i związanych z tym konsekwencji dla klientów i przedstawiła ten materiał na czerwcowym posiedzeniu Rady, w ramach przewidzianego na to posiedzenie w Rocznym planie pracy tematu „Realizacja programu pełnej elektronizacji rozliczeń”. Powyższa propozycja została przyjęta przez przedstawiciela Poczty Polskiej i zyskała akceptację Rady.

Ponadto w wyniku krótkiej dyskusji kwestię realizacji zalecenia dotyczącego wprowadzenia bezpieczniejszych procedur rozrachunkowych dla PolCard, VNNSS i EDCSS uznano za otwartą. Ustalono, że na czerwcowym posiedzeniu Rady NBP przedstawi opcje rozwiązań zmierzających do eliminacji jednego z pośredników rozliczeniowych.

Propozycja stanowiska polskiego sektora bankowego wobec projektu SEPA (Single European Payments Area) oraz stworzenie polskiej wizji rozliczeń detalicznych w Eurolandzie

Na posiedzeniu w dniu 27 marca 2003 r. Rada zapoznała się z propozycją NBP dotyczącą stanowiska polskiego sektora bankowego wobec projektu SEPA oraz polskiej wizji rozliczeń detalicznych w strefie euro.

W wyniku dyskusji na powyższy temat Rada uznała za bardzo pożyteczne podniesienie przedmiotowej kwestii i wyraziła przychylne stanowisko wobec zawartej w materiale NBP idei, iż utrzymanie krajowych izb rozliczeniowych jest zasadne, zaś rezygnacja z KIR SA w okresie przejściowym, a prawdopodobnie i docelowym, byłaby ze szkodą dla klientów. W konsekwencji Rada opowiedziała się także za pozostawieniem rozrachunku transakcji krajowych na rachunkach banków w NBP.

Rada uznała, że w celu szerszego zbadania problemu, przedyskutowania powiązań polskiego systemu rozliczeń detalicznych z systemem tworzoną w strefie euro, a także w celu

zastanowienia się nad funkcjonowaniem rozliczeń pieniężnych w Polsce po wejściu Polski do strefy euro należy rozpocząć prace w tym zakresie. Będą one prowadzone przez KIR SA. Ponadto Rada uznała, iż należy wznowić prace nad rozliczeniami krajowymi w euro w okresie przejściowym. W tym celu należy reaktywować zespół, który pod auspicjami ZBP pracował nad koncepcją systemu EURO-ELIXIR.

Program realizacji zalecenia NBP co do gwarancji rozrachunku w systemie ELIXIR

Na posiedzeniu w dniu 27 marca 2003 r. Rada przyjęła informację Krajowej Izby Rozliczeniowej SA na temat wariantu realizacji zlecenia NBP w stosunku do systemu ELIXIR, dotyczącego konieczności spełniania przez ten system zasady zapewnienia dokonania rozrachunku nawet w przypadku, gdyby któryś z uczestników rozrachunku nie miał środków na pokrycie swoich zobowiązań.

W wyniku dyskusji Rada zajęła przychylne stanowisko wobec zaprezentowanego przez KIR SA programu realizacji zalecenia NBP co do gwarancji rozrachunku w systemie ELIXIR.

Strategia rozwoju systemu SORBNET

Na posiedzeniu w dniu 18 czerwca 2003 r. Rada przyjęła informację NBP na powyższy temat. Odnosząc się do przedstawionych propozycji strategii rozwoju systemu SORBNET, uczestnicy dyskusji generalnie wyrazili pogląd o konieczności jak najwcześniejszego przystąpienia Polski do systemu TARGET. Przewodniczący Rady zaapelował do członków Rady o pisemne przedstawienie stanowiska w sprawie koncepcji rozwoju systemu SORBNET. Rada została również poinformowana, iż opinie te będą pomocne w formułowaniu decyzji Zarządu NBP w przedmiotowej kwestii i stosowna decyzja powinna zapaść do końca lipca 2003 r. Za wskazane uznano również przeprowadzenie dodatkowych analiz ekonomicznych w odniesieniu do poszczególnych scenariuszy i poziomu ich elastyczności wobec zmian koncepcji EBC, dotyczących form uczestnictwa w systemie TARGET.

Strategia rozwoju systemu SORBNET, uwzględniająca postulaty sektora bankowego, została przyjęta przez Zarząd NBP w dniu 10 lipca 2003 r.

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 19 grudnia 2001 r. o płatnościach transgranicznych w euro – jego skutki dla NBP i polskich banków

Na posiedzeniu w dniu 18 czerwca 2003 r. Rada przyjęła informację Departamentu Systemu Płatniczego NBP na temat rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 19 grudnia

2001 r. o płatnościach transgranicznych w euro oraz jego skutków dla NBP i polskich banków i uznała za przedwczesne i zbędne zastosowanie do płatności w złotych przedmiotowego rozporządzenia. Ponadto Rada uznała za celowe poinformowanie banków o ww. rozporządzeniu i jego skutkach dla Polski, co zostało zrealizowane poprzez przekazanie bankom w dniu 25 czerwca 2003 r. pismem p. Jerzego Stopyry, Pierwszego Zastępcy Prezesa NBP, szczegółowej informacji w powyższym zakresie.

Polityka Narodowego Banku Polskiego w dziedzinie nadzoru nad systemami płatności

Na posiedzeniu w dniu 22 września 2003 r. Rada przyjęła przedstawiony przez Departament Systemu Płatniczego NBP materiał na powyższy temat, którego przewidywana publikacja stanowiłaby realizację jednego z zaleceń EBC dla NBP z 2002 r.

Zaprezentowany materiał został oceniony bardzo pozytywnie przez uczestników dyskusji, w wyniku której Rada pozytywnie zaopiniowała materiał zaprezentowany przez DSP NBP. Materiał pt. *Polityka Narodowego Banku Polskiego w dziedzinie nadzoru nad systemami płatności* został przedstawiony Zarządowi NBP w dniu 30 stycznia 2004 r. W wyniku dyskusji Zarząd NBP postanowił go zmodyfikować poprzez wyodrębnienie z dotychczasowego materiału krótkiego dokumentu o charakterze politycznym i poddać ponownie pod obrady w terminie późniejszym.

Informacja nt. realizacji strategii rozwoju systemu SORBNET przyjętej przez Zarząd NBP

W dniu 22 września 2003 r. Rada przyjęła informację NBP nt. realizacji strategii rozwoju systemu SORBNET przyjętej przez Zarząd NBP.

Przewodniczący Rady zadeklarował, że NBP będzie na bieżąco informował członków Rady, na kolejnych posiedzeniach, o postępach prac dotyczących uruchomienia systemu SORBNET-EURO.

System EURO-ELIXIR

Na posiedzeniu w dniu 22 września 2003 r. Rada przedyskutowała przygotowany przez Krajową Izbę Rozliczeniową SA materiał na temat projektu systemu EuroELIXIR, przeznaczonego do rozliczeń płatności detalicznych w euro.

W wyniku dyskusji Rada rekomendowała Narodowemu Bankowi Polskiemu podjęcie się funkcji banku rozliczeniowego dla płatności transgranicznych, kierowanych z systemu EURO-ELIXIR do systemu STEP-2.

Zarząd NBP podjął w dniu 9 stycznia 2004 r. decyzję o przystąpieniu NBP do bezpośredniego uczestnictwa w systemie STEP-2 ze statusem *pre-fund participant*, co umożliwi powstanie i funkcjonowanie systemu EuroELIXIR.

Wyniki oceny systemów rozrachunku papierów wartościowych w Polsce przeprowadzanej przez Europejski Bank Centralny w 2003 r.

Na posiedzeniu w dniu 11 grudnia 2003 r. Rada zapoznała się z wynikami oceny systemów rozrachunku papierów wartościowych w Polsce pod kątem spełniania dziewięciu standardów określonych w dokumencie pt. „Standards for the Use of UE SSSs in ESCB Credit Operations”. Ocenie zostały poddane dwa systemy: CRBS-SKARBNET w przypadku bonów skarbowych i KDPW w przypadku obligacji skarbowych. Zgodnie z wnioskami wynikającymi z powyższej oceny uznano oba systemy za kwalifikowane dla operacji kredytowych ESCB, jednakże w przypadku CRBS-SKARBNET pod warunkiem wcześniejszego deponowania papierów wartościowych wykorzystywanych po godzinie 17.00, a w przypadku systemu KDPW po godzinie 15.45 tylko na bazie dostawy wolnej od płatności. W stosunku do obu systemów opracowane zostały rekomendacje i obecnie w terminie do lipca br. systemy zobowiązane są opracować plan wprowadzenia tych rekomendacji i przesłać go, za pośrednictwem Departamentu Systemu Płatniczego NBP, do Europejskiego Banku Centralnego. Podkreślić należy, że część z wystosowanych rekomendacji, zarówno w przypadku CRBS-SKARBNET, jak i KDPW została już spełniona. Przeprowadzona ocena, aczkolwiek bardzo ważna, miała charakter oceny wstępnej, bowiem na pół roku przed faktycznym przystąpieniem danego systemu z kraju akcesyjnego do rozliczania operacji kredytowych ESBC lub wykorzystania papierów pod zabezpieczenia Europejski Bank Centralny przeprowadzi formalną ocenę spełniania przez dany system powyższych standardów.

W wyniku krótkiej dyskusji Rada pozytywnie oceniła powyższy materiał i z zadowoleniem przyjęła informację, iż Polska jest w czołówce tych krajów akcesyjnych, w stosunku do których wystosowano najmniej rekomendacji.

2.2.2. Zagadnienia systemowe związane z usprawnieniem obrotu płatniczego

Uzgodnienie trybu rozliczeń międzybankowych w ostatnim dniu roku

Na posiedzeniu w dniu 27 marca 2003 r. Rada dyskutowała nad trybem rozliczeń międzybankowych w ostatnim dniu roku.

W wyniku przeprowadzonych wcześniej w sektorze bankowym uzgodnień przedstawione zostały dwa warianty możliwego uregulowania przedmiotowej kwestii, a mianowicie:

- przyjęcie trybu ustalonego w ubiegłym roku jako obowiązującego na stałe,
- ponowne uzyskanie zgody Ministerstwa Finansów na jednorazowe zastosowanie trybu przeprowadzania rozliczeń międzybankowych w ostatnim dniu 2003 r. w sposób analogiczny do przyjętego w roku ubiegłym.

W trakcie dyskusji na powyższy temat przedstawiciel MF sceptycznie odniósł się do możliwości uzyskania przychylnego stanowiska MF wobec przyjęcia trybu ustalonego w ubiegłym roku jako obowiązującego na stałe.

W wyniku dyskusji Rada zwróciła się do NBP z prośbą o skierowanie do Ministerstwa Finansów pytania o możliwość zastosowania trybu rozliczeń międzybankowych w ostatnim dniu 2003 r. analogicznego do przyjętego w 2002 r.

W odpowiedzi na skierowane do Ministerstwa Finansów pytanie na powyższy temat, MF w piśmie z dnia 25 czerwca 2003 r. zaakceptowało planowane przez KIR SA zmiany w „Regulaminie dokonywania czynności w zakresie rozliczeń przez KIR SA”.

W dniu 7 sierpnia 2003 r. Zarząd NBP zaakceptował propozycje skrócenia dnia operacyjnego w systemie SORBNET i dnia rozliczeniowego w systemie ELIXIR w dniu 31 grudnia 2003 r.

Organizacja systemu rozliczeń kartowych w Polsce

Na posiedzeniu w dniu 18 czerwca 2003 r. Rada przyjęła informację Departamentu Systemu Płatniczego NBP, której celem było zapoznanie Rady ds. Systemu Płatniczego ze szczegółami funkcjonowania systemów rozliczających transakcje dokonane kartami płatniczymi wydanymi przez polskich wydawców oraz treścią rekomendacji NBP, przekazanej operatorom tych systemów w marcu 2003 r.

W wyniku przeprowadzonej dyskusji Rada przyjęła do wiadomości propozycję organizacji systemu rozliczeń kartowych w Polsce, przedstawioną przez p. J. Boniuk, członka Zarządu Banku Millennium SA, który jest bankiem rozliczeniowym dla systemów rozliczających transakcje kartowe. Zgodnie z dotychczas stosowanym trybem operatorzy dostarczaliby raporty do banku rozliczeniowego oraz do banków – uczestników rozliczeń kartowych w danym dniu. Do godziny 11.00 następnego dnia banki uczestniczące w rozliczeniach kartowych i mające pozycję debetową netto inicjowałyby uznania wskazanego rachunku za pośrednictwem systemu SORBNET. Bank rozliczeniowy, tj. Bank Millennium SA, od godziny 13.00 w tym dniu inicjowałby rozliczenia uczestników mających pozycję kredytową netto.

Powyższa propozycja została wprowadzona w życie z dniem 1 lipca 2003 r., przyczyniając się do przyspieszenia cyklu rozliczeniowego płatności kartowych i rozwiązując problem obciążeniowych zleceń płatniczych, dotyczących rozliczeń kartowych, kierowanych dotąd do systemu SYBIR.

Realizacja programu pełnej elektronizacji rozliczeń

Na posiedzeniu w dniu 18 czerwca 2003 r. Rada przyjęła informację Krajowej Izby Rozliczeniowej SA na temat realizacji programu elektronizacji rozliczeń.

Rada została poinformowana, że planowany na dzień 1 lipca 2004 r. termin wyeliminowania dokumentów papierowych z rozliczeń międzybankowych nie jest zagrożony. Przedstawiciel KIR SA poinformował ponadto o innych, podjętych i zamierzonych, działaniach Izby, zmierzających do pełnej elektronizacji systemu rozliczeń międzybankowych. Zaliczył do nich:

- zintensyfikowanie działalności marketingowej na rzecz upowszechnienia polecenia zapłaty,
- przygotowanie propozycji poprawy systemu rejestracji upoważnień do obciążania rachunków,
- zamiar podjęcia w dniu 25 czerwca 2003 r. przez Radę Nadzorczą KIR SA uchwały w sprawie wprowadzenia z dniem 1 października 2003 r. Gospodarczego Obciążenia Bezpośredniego.

Możliwość usprawnienia obrotu gotówkowego w Polsce

W dniu 18 czerwca 2003 r. Rada przyjęła informację Związku Banków Polskich na powyższy temat.

Na tle sytuacji związanej z ograniczeniem liczby oddziałów NBP przedstawione zostały propozycje ZBP dotyczące usprawnień w dwóch obszarach, które znacząco powinny wpłynąć na optymalizację kosztów procesu zasilania banków komercyjnych w znaki pieniężne, a w konsekwencji na podniesienie konkurencyjności banków, a mianowicie:

- depozytu gotówkowego banku centralnego, jaki mogą przechowywać oddziały banków,
- warunków realizacji zasileń i odprowadzeń pieniężnych w poszczególnych oddziałach okręgowych NBP.

Na skutek propozycji zgłoszonej przez ZBP postanowiono powołać zespół roboczy, którego zadaniem byłoby wypracowanie wspólnych propozycji lub przedstawienie rozbieżności stanowisk wobec propozycji zmian sposobu funkcjonowania depozytów gotówkowych.

Zespół ten został utworzony w ramach Zespołu ds. Obrotu Gotówkowego przy Związku Banków Polskich. W wyniku prac Zespołu uzgodniono kolejne usprawnienia systemu depozytowego:

- rozszerzono i ujednolicono godziny obsługi depozytów we wszystkich oddziałach okręgowych,
- usprawniono obieg dokumentów w ramach tego systemu,
- wprowadzono możliwość pobierania i przechowywania depozytów zawierających mniejsze opakowania banknotów o nominałach 10 i 20 zł,

Odpowiednie zapisy w tych sprawach zawierają nowe umowy depozytowe.

Prace nad proponowanymi przez ZBP rozwiązaniami polegającymi na możliwości pobierania depozytu przed dokonaniem zapłaty pod warunkiem wcześniejszego zabezpieczenia transakcji papierami wartościowymi nadal trwają. Należy jednak podkreślić, że opinia Departamentu Prawnego w tej sprawie jest negatywna. Zwrócono uwagę, że kredytowanie zakupu znaków pieniężnych nie leży w sferze zadań NBP. Z zadowoleniem należy podkreślić, że praca ze ZBP w zakresie usprawnienia obrotu gotówkowego jest pracą ciągłą i dotyczy szerokiego spektrum zagadnień. Efektem wspólnych działań jest wprowadzenie kolejnych zmian do zarządzenia nr 8/2001 Prezesa NBP z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie sposobów i trybu przeliczania, sortowania, pakowania i oznaczania opakowań banknotów i monet oraz wykonywania czynności zaopatrywania banków w te znaki, wprowadzonych w styczniu 2004 r.

Płatności masowe z wystandaryzowanym tytułem płatności

Na posiedzeniu w dniu 22 września 2003 r. Rada przyjęła informację Związku Banków Polskich na temat wyników prac grupy ds. standaryzacji przy ZBP.

Rada ds. Systemu Płatniczego, uwzględniając fakt, iż z datą 1 lipca 2004 r. zostanie zamknięty system SYBIR dla międzybankowego obrotu papierowych dokumentów rozliczeniowych, z aprobatą przyjęła do wiadomości informację o projekcie systemu MPS, wykorzystującego nowy typ komunikatu w systemie ELIXIR, przeznaczonego dla masowych płatności.

W wyniku dyskusji Rada postanowiła rekomendować bankom podjęcie prac nad wprowadzeniem systemu MPS i upowszechnienie wśród klientów informacji o korzyściach, które płyną z wykorzystania tego systemu. W tym celu Rada wydała stosowną rekomendację.

Standaryzacja bankowych dokumentów płatniczych

Na posiedzeniu w dniu 22 września 2003 r. Rada przyjęła informację Związku Banków Polskich nt. standaryzacji bankowych dokumentów płatniczych.

Dyskusja na powyższy temat koncentrowała się głównie wokół projektu rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie wzoru formularza polecenia przelewu/wpłaty gotówkowej stosowanego w rozliczeniach pieniężnych przeprowadzanych za pośrednictwem banku.

W wątku dyskusji związanym z ogólnymi aspektami prac normalizacyjnych w sektorze bankowym sugerowano celowość rozpowszechniania informacji o wypracowanych rozwiązaniach wśród firm informatycznych przygotowujących produkty dla sektora bankowego, co powinno przyspieszyć proces wprowadzania w życie tych rozwiązań.

Postulowano ponadto, by sektor bankowy wspólnie z firmami informatycznymi rozpoczął prace standaryzacyjne w dziedzinie gospodarki elektronicznej. Wyrażono pogląd, że niezbędne jest określenie priorytetów w obszarze standaryzacji w ww. dziedzinie z punktu widzenia sektora bankowego, a także zdefiniowanie źródeł finansowania takich standardów, z ich serwisowaniem łącznie.

Upowszechnianie standardu numeru rachunku bankowego (NRB)

Na posiedzeniu w dniu 11 grudnia 2003 r. Rada ds. Systemu Płatniczego wystosowała apel do prezesów zarządów banków o wzmożenie działań informacyjnych, skierowanych do klientów banków, dotyczących zasadności posługiwania się przez nich od dnia 1 stycznia 2004 r. nadanym numerem rachunku bankowego w standardzie NRB (w rozliczeniach krajowych) lub IBAN (w rozliczeniach transgranicznych) oraz uświadamiających klientom potrzebę przekazania przez nich informacji o nadanym nowym numerze rachunku w standardzie NRB lub IBAN wszystkim swoim kontrahentom.

Szanse i zagrożenia związane z emisją i obrotem pieniądzem elektronicznym

Na posiedzeniu w dniu 11 grudnia 2003 r. Rada przyjęła informację Związku Banków Polskich na powyższy temat.

W dyskusji Rada za pozytywny uznała fakt rozpoczęcia prac analitycznych związanych z emisją i obrotem pieniądzem elektronicznym. Obszerną część dyskusji poświęcono omówieniu szans, korzyści, ale i zagrożeń związanych z powstaniem systemu pieniądza elektronicznego w Polsce, a także jego przyszłości i formy. W trakcie dyskusji wyrażono zgodny pogląd, iż w Polsce system pieniądza elektronicznego ma szanse rozwinąć się efektywnie, jednakże wymaga to dalszych prac nad bardziej konkretnymi rozwiązaniami.

Rada została również poinformowana, iż przy Związku Banków Polskich została powołana specjalna grupa, której celem będzie wypracowanie bardziej konkretnego opracowania, które zgodnie z deklaracją ZBP zostanie Radzie przedstawione.

Barier rozwoju rozliczeń bezgotówkowych oraz możliwości ich promocji

Na posiedzeniu w dniu 11 grudnia 2003 r. Rada przyjęła materiał na powyższy temat, opracowany przez NBP i ZBP.

Poddanie tematu dotyczącego barier rozwoju rozliczeń bezgotówkowych pod obrady Rady było wynikiem rekomendacji wydanej przez Europejski Bank Centralny w 2002 r., zalecającej współpracę z odpowiednimi władzami publicznymi i środowiskami bankowymi w rozwoju polityki wspierającej szersze stosowanie bezpiecznych i bardziej wydajnych bezgotówkowych instrumentów płatniczych. Zdaniem Europejskiego Banku Centralnego, baza dla rozliczeń bezgotówkowych w krajach akcesyjnych odbiega od standardów unijnych i pośrednim skutkiem jest fakt dominacji płatności gotówkowych, co ma mało korzystny wpływ na funkcjonowanie gospodarki.

Kierując się założeniem, iż rozszerzenie zakresu funkcjonowania rozliczeń bezgotówkowych ma niezwykle istotne znaczenie dla polskiego systemu płatniczego i systemu finansowego, Rada wystosowała rekomendację do instytucji publicznych oraz podmiotów sektora bankowego o dążenie, w miarę posiadanych możliwości i uprawnień, do jak najpełniejszej promocji rozliczeń bezgotówkowych w Polsce, zwłaszcza poprzez stwarzanie uczestnikom obrotu wszelkiego rodzaju zachęt i bodźców ekonomicznych oraz niwelowanie istniejących w tym zakresie barier.

2.2.3. Opinie Rady na temat opracowań przeznaczonych do przedłożenia Zarządowi NBP

Ocena funkcjonowania polskiego systemu płatniczego w II półroczu 2002 r.

Rada przyjęła przedstawiony przez Departament Systemu Płatniczego NBP materiał *Ocena funkcjonowania systemu płatniczego w II półroczu 2002 r.* bez uwag i zastrzeżeń.

Ocena funkcjonowania polskiego systemu płatniczego w I półroczu 2003 r.

Rada pozytywnie zaopiniowała przedstawiony przez Departament Systemu Płatniczego NBP materiał *Ocena funkcjonowania systemu płatniczego w I półroczu 2003 r.*

2.2.6. Informacje do wiadomości członków Rady, przekazywane przez NBP

W okresie sprawozdawczym Narodowy Bank Polski przekazywał członkom Rady do wiadomości kwartalne *Informacje o rozliczeniach pieniężnych i rozrachunkach międzybankowych*, przygotowywane przez Departament Systemu Płatniczego NBP.

3. Podsumowanie

W 2003 roku Rada prowadziła działalność odpowiadającą zakresowi jej zadań, określonemu w *Uchwale Nr 14/98 Zarządu NBP z dnia 1998 r. w sprawie powołania przy Zarządzie Narodowego Banku Polskiego organu opiniodawczo-doradczego o nazwie Rada ds. Systemu Płatniczego*.

W omawianym okresie, podczas czterech posiedzeń, Rada rozpatrzyła zagadnienia objęte 21 tematami, realizując, z wymienionymi wcześniej wyjątkami, w pełni *Roczny plan pracy Rady ds. Systemu Płatniczego w 2003 r.*

Materiały do dyskusji zostały opracowane głównie przez NBP, KIR SA i ZBP.

W porównaniu z ubiegłymi latami, w działalności Rady w roku sprawozdawczym można dostrzec wyraźny wzrost znaczenia zagadnień o charakterze strategicznym i systemowym.

W dyskusjach dominowały różnorodne aspekty związane z przyszłym członkostwem Polski w Unii Europejskiej, a następnie w UGiW.

Podobnie jak w latach ubiegłych, Rada stanowiła forum wymiany informacji, poglądów i opinii w sprawach istotnych dla funkcjonowania polskiego systemu płatniczego. W powyższych kwestiach Rada wypracowywała wspólne opinie, stanowiska i wnioski oraz inicjowała działania niezbędne do realizacji uzgodnionych i przyjętych propozycji, pełniąc rolę koordynatora działań Narodowego Banku Polskiego, Związku Banków Polskich oraz innych podmiotów-uczestników polskiego systemu płatniczego.

Rada ds. Systemu Płatniczego zwraca się do Zarządu Narodowego Banku Polskiego z wnioskiem o przyjęcie niniejszego sprawozdania.

**Członkowie Rady ds. Systemu Płatniczego oraz osoby zastępujące członków Rady
w 2003 roku**

1. **Jerzy Stopyra** Przewodniczący Rady, Pierwszy Zastępca Prezesa NBP
2. **Andrzej Topiński** Wiceprzewodniczący Rady, Prezes Zarządu Związku Banków Polskich (do 7.04.2003 r.)
3. **Krzysztof Pietraszkiewicz** Wiceprzewodniczący Rady, Prezes Zarządu Związku Banków Polskich (od 8.04.2003 r.)
4. **Adam Tochmański** Sekretarz Rady, Dyrektor Departamentu Systemu Płatniczego Narodowego Banku Polskiego
5. **Jacek Bartkiewicz** Członek Rady, Prezes Zarządu Banku Gospodarki Żywnościowej SA
6. **Tadeusz Bartkowiak** Członek Rady, Dyrektor Generalny PPUP Poczta Polska (od 3.10.2003 r.)
7. **Jan Krzysztof Bielecki** Członek Rady, Prezes Zarządu Banku Polska Kasa Opieki SA (od 1.10.2003 r.)
8. **Igor A. Chalupiec** Członek Rady, Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Finansów (od 29.08.2003 r.)
9. **Andrzej Cichy** Członek Rady, Prezes Zarządu Bankowego Przedsiębiorstwa Telekomunikacyjnego TELBANK SA
10. **Jan Czekaj** Członek Rady, Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Finansów (do 23.01.2003 r. i od 3.07.2003 r. do 28.08.2003 r.)
11. **Wojciech Kostrzewa** Członek Rady, Prezes Zarządu BRE Banku SA
12. **Elżbieta Kuzio-Sułowska** Członek Rady, Prezes Zarządu PolCard SA
13. **Leszek Kwiatek** Członek Rady, Dyrektor Generalny PPUP Poczta Polska (do 13.08.2003 r.)
14. **Ryszard Michalski** Członek Rady, Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Finansów (od 24.01.2003 r. do 16.02.2003 r.)
15. **Tadeusz Ołdakowski** Członek Rady, Prezes Zarządu Krajowej Izby Rozliczeniowej SA
16. **Elżbieta Pustoła** Członek Rady, Prezes Zarządu Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych SA
17. **Andrzej Podsiadło** Członek Rady, Prezes Zarządu Powszechnej Kasy Oszczędności - Banku Polskiego SA
18. **Andrzej Siniakiewicz** p.o. Dyrektora Generalnego Poczty Polskiej (od 14.08.2003 r. do 2.10.2003 r.)
19. **Jacek Socha** Członek Rady, Przewodniczący Komisji Papierów Wartościowych i Giełd (od 15.06.2003 r.)
20. **Andrzej Sopoćko** Członek Rady, Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Finansów (od 17.02.2003 r. do 02.07.2003 r.)
21. **Maria Wiśniewska** Członek Rady, Prezes Zarządu Banku Polska Kasa Opieki SA (do 30.09.2003 r.)
22. **Bartosz Drabikowski** Zastępujący Członka Rady, Zastępca Dyrektora Departamentu Instytucji Finansowych w Ministerstwie Finansów
23. **Robert Kaczmarek** Zastępujący Członka Rady, Dyrektor Zarządzający Pionem Operacji Powszechnej Kasy Oszczędności - Banku Polskiego SA
24. **Henryk Okrzeja** Zastępujący Członka Rady, Wiceprezes BRE Banku SA
24. **Sabina Olton** Zastępująca Członka Rady, Wiceprezes Zarządu Banku Polska Kasa Opieki SA
26. **Anna Szulecka** Zastępująca Członka Rady, Członek Zarządu Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych SA

Roczny plan pracy Rady ds. Systemu Płatniczego w 2003 roku

I. Marzec

1. Sprawozdanie z działalności Rady ds. Systemu Płatniczego w 2002 r. (NBP)
2. Przyjęcie rocznego planu pracy Rady ds. Systemu Płatniczego na 2003 r.
3. Wyniki oceny infrastruktury systemu płatności i systemów rozrachunku papierów wartościowych w Polsce przeprowadzonej przez Europejski Bank Centralny w 2002 r. oraz wnioski dla NBP i innych podmiotów wynikające z tej oceny (NBP)
4. Propozycja stanowiska polskiego sektora bankowego wobec projektu SEPA (Single European Payments Area) oraz stworzenie polskiej wizji rozliczeń detalicznych w Eurolandzie (NBP)
5. Program realizacji zalecenia NBP co do gwarancji rozrachunku w systemie ELIXIR (KIR SA)
6. Uzgodnienie trybu rozliczeń międzybankowych w ostatnim dniu roku (ZBP)
7. Ocena funkcjonowania polskiego systemu płatniczego w II półroczu 2002 r. (NBP)

II. Czerwiec

1. Strategia rozwoju systemu SORBNET (NBP)
2. Organizacja systemu rozliczeń kartowych w Polsce (NBP)
3. Realizacja programu pełnej elektronizacji rozliczeń (KIR SA)
4. Dostosowanie istniejących przepisów prawnych do procesu elektronizacji rozliczeń międzybankowych (ZBP)
5. Możliwości usprawnienia obrotu gotówkowego w Polsce (ZBP)

III. Wrzesień

1. Polityka Narodowego Banku Polskiego w dziedzinie nadzoru nad systemami płatności (NBP)
2. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 19 grudnia 2001 r. o płatnościach transgranicznych w euro – jego skutki dla NBP i polskich banków (NBP)
3. Standaryzacja bankowych dokumentów płatniczych (ZBP)
4. Ocena funkcjonowania sektora bankowego w zakresie stosowania podpisu elektronicznego w świetle ustawy (ZBP)
5. Ocena funkcjonowania systemu płatniczego w Polsce w I półroczu 2003 r. (NBP)

IV. Grudzień

1. Wyniki oceny systemów rozrachunku papierów wartościowych w Polsce przeprowadzanej przez Europejski Bank Centralny w 2003r. (NBP, KDPW SA)
2. Szanse i zagrożenia związane z emisją i obrotem pieniądzem elektronicznym (ZBP)
3. Bariery rozwoju rozliczeń bezgotówkowych oraz możliwości ich promocji (ZBP, NBP)
4. Niezbędne działania sektora bankowego i Narodowego Banku Polskiego dla promowania automatyzacji i interoperacyjności infrastruktury płatności i rozliczeniowo-rozrachunkowej papierów wartościowych (ZBP, NBP)